

Martin Joščák, Boris Ďurkech

Aliančná bezpečnosť v podmienkach organizácie dohody o kolektívnej bezpečnosti

Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje nr 23, 90-110

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
NR 23, 2016 (90–110)

ALIANČNÁ BEZPEČNOSŤ
V PODMIENKACH ORGANIZÁCIE DOHODY
O KOLEKTÍVNEJ BEZPEČNOSTI

ALLIANCE SECURITY WITHIN
THE COLLECTIVE SECURITY
TREATY ORGANIZATION

MARTIN JOŠČÁK
BORIS ĎURKECH

Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši

ABSTRACT

This article focuses on the collective defence in the post soviet area representing by the Collective Security Treaty Organization, its structure and capability to ensure security in the area of responsibility. The article evaluates capabilities of the collective defence, collective rapid reaction forces, collective peacekeeping forces, collective air forces, regional military groupings, and regional air defence systems at main strategic defence directions.

Keywords: collective defence, cooperative defence, collective security treaty organization (CSTO), collective rapid deployment forces, collective rapid reaction forces, regional air defence system, regional military groupings

Úvod

Organizácia dohody o kolektívnej bezpečnosti (ODKB) je regionálna spoločná obranná aliancia, ktorú tvorí šesť štátov: Arménska republika (ARM), Bieloruská republika (BLR), Kazašská republika (KAZ), Kirgizská republika (KGZ), Ruská federácia (RUS) a Tadžická republika (TJK). Cieľom organizácie je posilnenie mieru, medzinárodnej a regionálnej bezpečnosti a stability, ochrana nezávislosti na kolektívnom základe, teritoriálnej celistvosti a suverenity jej členských štátov. (Ústava ODKB 2012)

Rozpad bipolárneho sveta spôsobený zánikom vojensko-politickej aliancie Varšavská zmluva na strane východu a následného rozpadu Sovietskeho zväzu spôsobil v post sovietskom priestore dočasné bezpečnostné vákuum. Síce hneď po rozpade Sovietskeho zväzu vzniklo Spoločenstvo nezávislých štátov (8. decembra 1991), no až Dohoda o kolektívnej bezpečnosti (DKB)¹ garantovala členským štátom kolektívnu bezpečnosť v rámci tejto novovzniknutej aliancie.

Kľúčovými momentmi pre zabezpečenie kolektívnej bezpečnosti v rámci DKB boli vytvorenie Kolektívnych síl rýchleho nasadenia Stredoázijského regiónu kolektívnej bezpečnosti², ale hlavne transformácia aliancie a pridelenie jej štatútu medzinárodnej regionálnej organizácie³ s následným vytvorením jej pracovných, podporných a konzultatívnych a výkonných orgánov. V súlade so zmenami bezpečnostného prostredia v post sovietskom priestore a potreby rýchleho reagovania na nové hrozby bolo 4. februára 2009 prijaté rozhodnutie Rady kolektívnej bezpečnosti ako najvyššieho orgánu ODKB o vytvorení Kolektívnych síl rýchlej reakcie ODKB.

Cieľom článku je zhodnotiť systém zaistenia bezpečnosti v jednotlivých regiónoch zodpovednosti ODKB z pohľadu RUS, ktorá vystupuje ako hlavný poskytovateľ bezpečnosti v post sovietskom priestore. Je tak hlavným

¹ Niektoré preklady hovoria tiež o Zmluve o kolektívnej bezpečnosti. DKB bola podpísaná 15. mája 1992 v Taškente predstaviteľmi ARM, KAZ, KGZ, RUS, TJK a Uzbeckej republiky (UZB). Dokument o pristúpení k DKB podpísali ďalšie tri členské štáty o rok neskôr (Azerbajdžanská republika/AZE – 24. septembra 1993, Gruzínsko/GEO – 9. decembra 1993 a BLR – 31. decembra 1993). V súlade s článkom 11 DKB vstúpila do platnosti 20. apríla 1994.

² Rozhodnutie o ich vytvorení bolo prijaté 25. mája 2001.

³ Organizácia bola vytvorená 14. mája 2002 a 7. októbra 2002 bola prijatá jej ústava.

prispievateľom, či už z personálneho, vojenského, materiálno-technického a aj finančného hľadiska.

RUS využíva na ochranu svojich národných záujmov v tomto priestore ako systém kolektívnej bezpečnosti⁴ prostredníctvom nástrojov ODKB, tak aj kooperatívnej bezpečnosti⁵ založenej na bilaterálnych dohodách s jednotlivými štátmi ODKB a samozvanými separatistickými entitami GEO.

KOLEKTÍVNA BEZPEČNOSŤ

Kolektívna bezpečnosť členských štátov ODKB je zakotvená v DKB ako aj v Ústave ODKB.

Podľa článku 2 DKB „V prípade vzniku ohrozenia bezpečnosti, územnej celistvosti a suverenity jedného alebo viacerých členských štátov, alebo hrozby pre medzinárodný mier a bezpečnosť, členské štáty okamžite uvedú do činnosti mechanizmus spoločných konzultácií s cieľom koordinácie svojich pozícií a prijatia opatrení potrebných na elimináciu vzniknutej hrozby“. (Dohoda o kolektívnej bezpečnosti 1992)

Súčasne podľa článku 4 DKB „Pokiaľ jeden z členských štátov bude vystavený agresii zo strany akéhokoľvek štátu alebo hrozby skupiny štátov,

⁴ **Kolektívna bezpečnosť** je definovaná ako systém bezpečnosti založený na participácii viacerých členov na základe medzinárodnej zmluvy, pričom spolupracujúce štáty musia byť členmi organizácie. (Lasicová a Ušiak 2012, 245). Podľa iného zdroja je **Kolektívna bezpečnosť** systém spoločných činností štátov s cieľom udržania medzinárodného mieru a pôsobenia proti aktom agresie definovaný Ústavou Organizácie spojených národov a vykonávaný v medziach tejto celosvetovej organizácie, regionálnych organizácií bezpečnosti, organizácií a dohôd o kolektívnej sebaobrane. Termín „kolektívna bezpečnosť“ vstúpil do praxe medzinárodných vzťahov v roku 1922 v rámci Ligy národov. Po druhej svetovej vojne bol princíp kolektívnej bezpečnosti právne uchytený v Ústave OSN, ďalších medzinárodných zmluvách a dokumentoch (v Helsinskom Záverečnom akte Konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Európe 1975 a ďalších). (Cyxapeb 2005)

⁵ **Kooperatívna bezpečnosť** – ide o účasť štátov na spoločnej obrane a bezpečnosti na základe medzinárodnej zmluvy, od kolektívnej bezpečnosti sa odlišuje širším spektrom práv a povinností predmetnej organizácie, obranná alebo bezpečnostná organizácia môže kooperovať nielen s členskými štátmi, ale aj so štátmi, s ktorými má spoločné hranice, záujmy a ciele; kooperatívna bezpečnosť je zameraná nielen na obranu, ale najmä na otázky prevencie, krízového manažmentu a postkonfliktných rekonštrukcií. (Lasicová a Ušiak 2012, 246)

bude sa to považovať ako agresia voči všetkým členským štátom tejto dohody. V prípade vykonania agresie proti ľubovoľnému z členských štátov mu všetky ostatné členské štáty poskytnú potrebnú pomoc vrátane vojenskej a rovnako mu poskytnú podporu v súlade s právom na kolektívnu obranu podľa článku 51 Charty OSN.“ (Dohoda o kolektívnej bezpečnosti 1992)

Podľa Ústavy ODKB⁶ na realizáciu cieľov organizácie členské štáty prijímajú spoločné opatrenia na formovanie účinného systému kolektívnej bezpečnosti, vytvoreniu koalíčných (regionálnych) zoskupení vojsk a orgánov ich riadenia, vojenskej infraštruktúry, príprave vojenských kádrov a špecialistov pre ozbrojenú silu (OS), zabezpečenie ich potrebnou výzbrojou a vojenskou technikou. (Ústava ODKB 2012)

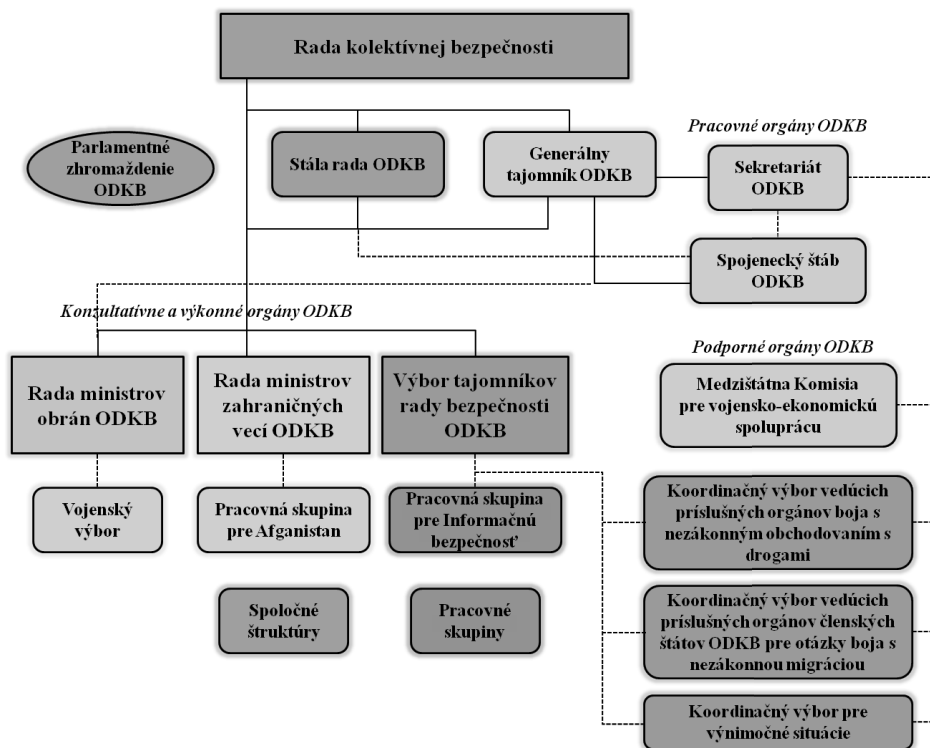
ŠTRUKTÚRA ODKB

Najvyšším orgánom ODKB je Rada kolektívnej bezpečnosti tvorená prezidentmi členských štátov ODKB. Konzultatívne a výkonné orgány ODKB tvoria Rada ministrov obrán, Rada ministrov zahraničných vecí a Výbor tajomníkov Rady bezpečnosti. Stálym činným pracovným orgánom je Sekretariát organizácie.

Rozpad bipolárneho sveta významne znížil hrozbu vzniku svetovej vojny. Avšak existencia množstva regionálnych medzištátnych a vnútroštátnych problémov môže prerásť do ozbrojených konfliktov a lokálnych vojen. Dôvodom sú hlavne pretrvávajúce sociálne, politické, ekonomické, teritoriálne, národno-etnické a náboženské rozpory.

Súčasne sa však z dôvodu rozpadu bipolárneho sveta významne zvýšila miera rizika nevojenských tzv. asymetrických hrozieb. Z dôvodu nutnosti čeliť týmto hrozbám sú vytvorené v rámci štruktúry ODKB ďalšie podporné orgány (Obrázok 1). V súlade s Ústavou ODKB členské štáty koordinujú a spájajú svoje úsilie v boji proti medzinárodnému terorizmu a extrémizmu, nezákonnému obchodovaniu s drogami a psychotropnými látkami, zbraňami, organizovanou nadnárodnou trestnou činnosťou, nelegálnou migráciou a ďalšími hrozbami bezpečnosti voči členským štátom. (Ústava ODKB 2012)

⁶ Prijatá v meste Kišínov 7. októbra 2012.

Obrázok 1 Štruktúra ODKB (odkb-csto.org 2016)⁷

Vojenský komponent organizácie tvoria Kolektívne sily rýchlej reakcie, Mierotvorné sily, Kolektívne letecké sily a tiež regionálne zoskupenia síl a prostriedkov kolektívnej bezpečnosti: Kolektívne sily rýchleho nasadenia Stredoázijského regiónu, Regionálne rusko-bieloruské zoskupenie vojsk východoeurópskeho regiónu a Spoločné rusko-arménske zoskupenie vojsk Kaukazského regiónu.

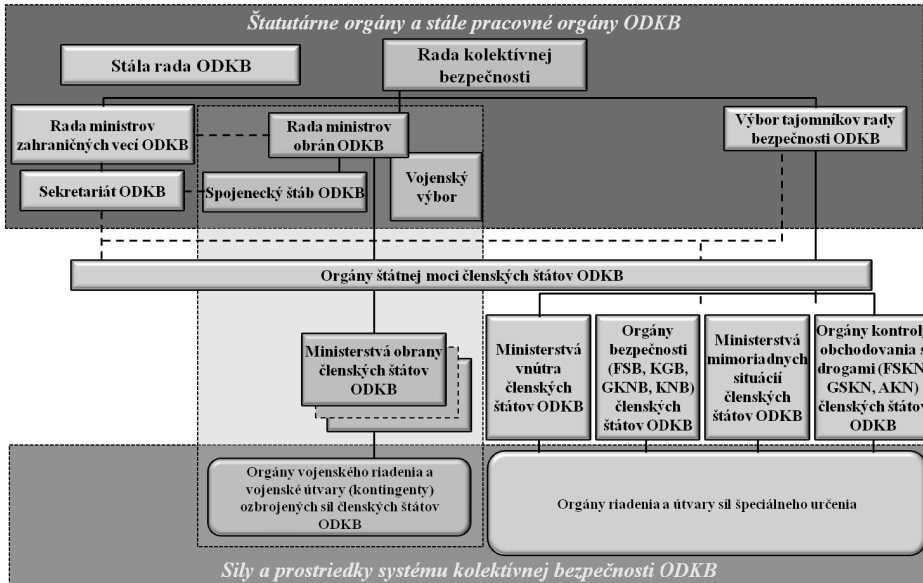
SYSTÉM ZAISTENIA KOLEKTÍVNEJ BEZPEČNOSTI

Podľa Koncepce kolektívnej bezpečnosti členských štátov ODKB⁸ „Strategické jadrové sily RUS plnia funkciu zdržiavania od možných pokusov vykonania agresívnych úmyslov voči členským štátom v súlade s Vojenskou doktrínou RUS“. (Konceptia kolektívnej bezpečnosti 1995).

⁷ <http://odkb-csto.org/structure/>

⁸ Prijatá v meste Alma-Ata 10. februára 1995.

RUS v rámci vojensko-politickej spolupráce s členskými štátmi ODKB konsoliduje úsilie pri vytváraní síl a prostriedkov systému kolektívnej bezpečnosti ODKB v záujme zabezpečenia kolektívnej bezpečnosti a spoločnej obrany. (VDRUS 2014)

Obrázok 2 Vojenský komponent v štruktúre systému kolektívnej bezpečnosti ODKB (odkb-csto.org 2016)⁹

Kolektívna bezpečnosť členských štátov je založená na nasledovných princípoch. Integrita bezpečnosti: agresia proti jednému členskému štátu je považovaná za agresiu voči všetkým členským štátom; rovnaká zodpovednosť členských štátov za zaistenie bezpečnosti; zachovanie teritoriálnej celistvosti, vážnosť suverenity, nezasahovanie do vnútorných záležitostí štátov a ohľad na vzájomné záujmy; kolektívnosť obrany vytvorenej na regionálnom základe; prijatie riešení podľa principiálnych otázok zaistenia kolektívnej bezpečnosti na základe konsenzu. (Konceptia kolektívnej bezpečnosti 1995)

KOLEKTÍVNE SILY RÝCHLEJ REAKCIE (KSRR) ODKB

KSRR ODKB sú komponentom stálej pripravenosti a zahrňujú vysoko mobilné kontingenty OS členských štátov a tiež útvary síl špeciálneho ur-

⁹ http://www.odkb-csto.org/js_csto/voennaya-sostavlyauschaya-odkb/forces.php

čenia, ktoré zjednocujú útvary orgánov bezpečnosti a špeciálnych služieb, orgánov vnútra a vnútorných vojsk a orgánov mimoriadneho reagovania. V decembri 2011 bolo prijaté rozhodnutie včleniť do zostavy KSRR špeciálne útvary protidrogových rezortov.

Ich vytvorenie bolo iniciované ruským prezidentom, Dmitrij MEDVEDEV, po augustovej vojne v roku 2008 s GEO. Na základe žiadosti MEDVEDEVA o zvýšenie vojenských spôsobilostí ODKB, bolo 4. februára 2009 prijaté rozhodnutie Rady kolektívnej bezpečnosti ako najvyššieho orgánu ODKB o vytvorení Kolektívnych síl rýchlej reakcie ODKB¹⁰.

KSRR ODKB pozostávajú z dvoch komponentov, vojenského¹¹ zodpovedného za riešenie ozbrojených a hraničných konfliktov a druhého komponentu zloženého z príslušníkov jednotiek špeciálneho určenia, ktorý je určený na boj proti terorizmu a obchodovaniu s drogami a útvarov ministerstiev pre zvládanie mimoriadnych situácií¹². Celkový počet personá-

¹⁰ KSRR ODKB sú univerzálnym prostriedkom schopným riešiť úlohy na uregulovanie konfliktov rôznej intenzity, vykonať špeciálne operácie na zamedzenie teroristických útokov, násilných extrémistických činností, prejavov organizovanej trestnej činnosti a tiež predchádzanie a likvidácie mimoriadnych situácií. **Hlavné deklarované úlohy KSRR ODKB:** nasadenie a rozvinutie síl na území ktoréhokoľvek členského štátu ODKB s cieľom demonstrácie pripravenosti k použitiu vojenskej sily; odvrátenie a odrazenie ozbrojeného napadnutia (agresie) a lokalizácia ozbrojených konfliktov; boj s medzinárodným terorizmom, nezákonným obchodovaním s narkotikami, psychotropnými látkami a ich prekurzormi, zbraňami a municiou a ďalšími formami transnacionálneho organizovaného zločinu; posilnenie vojsk (síl) zodpovedných za prikrýtie štátnej hranice a ochranu štátnych a vojenských objektov členských štátov ODKB; zabezpečenie operatívneho rozvinutia spojeneckých (regionálnych) zoskupení vojsk, plnenie opatrení na ochranu obyvateľstva od nebezpečenstiev vznikajúcich pri vedení alebo následkom vojenských činností a tiež opatrení na likvidáciu mimoriadnych situácií a poskytnutie mimoriadnej humanitárnej pomoci; ďalšie úlohy stanovené Radou kolektívnej bezpečnosti. (odkb-csto.org 2016)

¹¹ RUS (8 000 vojakov): 98. samostatná gardová vzdušno-výsadková divízia (Ivanovo) a 31. samostatná gardová výsadkovo-útočná brigáda (Uljanovsk); KAZ (4 000): 37. výsadkovo-útočná brigáda aeromobilných vojsk (Taldykorgan) a prápor operačného určenia; BLR: 103. samostatná mobilná brigáda (Vitebsk), ARM: 1 prápor; KGZ: 1 prápor a TJK: 1 prápor. BLR, ARM, KGZ a TJK spoločne vyčleňujú približne 4 000 vojakov. (Mowchan 2009)

¹² RUS: oddiel milície osobitného určenia „Zubr“, oddiel milície špeciálneho určenia „Rys“ a oddiel Ministerstva mimoriadnych situácií „Lider“; BLR: špeciálny oddiel rýchleho reagovania brigády špeciálneho určenia vnútorných vojsk Ministerstva vnútra BLR; KGZ: špeciálny oddiel rýchleho reagovania Ministerstva vnútra KGZ.

lu predstavuje viac ako 17 000 príslušníkov ozbrojených zložiek členských štátov ODKB. (odkb-csto.org 2016)

Útvary KSSR ODKB sú dislokované v miestach svojej stálej dislokácie. Sú podriadené výhradne národným veliteľstvám svojich štátov a v prípade plnenia spojeneckých záväzkov je činnosť vojsk vykonáva podľa dohody štátov ODKB.

Počet personálu reprezentuje maximálne počty a opiera sa pravdepodobne o mierové tabuľkové počty jednotlivých vojenských jednotiek a útvarov ministerstiev vnútra a mimoriadnych situácií. Je však možné hodnotiť, že v prípade vzniku krízovej situácie je celková dostupná sila KSSR ODKB výrazne nižšia. Zároveň sú tieto jednotky a útvary podriadené výhradne národným veliteľstvám a preto ich vyčlenenie nie je v kompetencii spoločného štábu ODKB, ale jednotlivých členských štátov.

Na zaistenie bojovej pripravenosti KSSR ODKB sa vykonávajú každoročné veliteľsko-štábne vojenské cvičenia s vyvedením jej jednotlivých komponentov do vojenských výcvikových priestorov pod názvom „SPOLUPRÁCA“. Ostatné cvičenie „SPOLUPRÁCA-2016“ (Взаимодействие-2016) bolo vykonané¹³ vo vojenskom výcvikovom priestore vzdušno-výsadkových vojsk RUS Strugy-Krasnye (Pskovská oblasť) s námietom spoločnej vojenskej operácie členských štátov ODKB v podmienkach rozpútania prihraničných ozbrojených konfliktov v regióne zodpovednosti kolektívnej bezpečnosti. (odkb-csto.org 2016)¹⁴

Voľba vojenského výcvikového priestoru a námietu cvičenia len 90 km východne od štátnej hranice EST (členského štátu NATO) je možné hodnotiť ako demonštráciu sily RUS a snahu zapojiť členské štáty ODKB na spoločné pôsobenie proti predpokladanému protivníkovi. Cvičenie bolo vykonané v rovnakom výcvikovom priestore aj minulý rok (od začiatku zhoršovania vzťahov s NATO). Predtým boli tieto cvičenia realizované v KAZ (2014)¹⁵, v BLR (2013), v ARM (2012) a v centrálnej časti RUS (2010).

Útvary síl špeciálneho určenia KSSR ODKB orgánov ministerstiev vnútra členských štátov ODKB rovnako vykonávajú každoročne protiteroristické cvičenia na zvýšenie ich vzájomnej súčinnosti a spolupráce v prípade nutnosti spoločne zasiahnuť proti teroristickým hrozbám. Posledné

¹³ Aktívna fáza cvičenia prebehla v termíne 16. – 18. augusta 2016.

¹⁴ http://www.odkb-csto.org/training/detail.php?ELEMENT_ID=6915&SECTION_ID=93

¹⁵ Miesto konania cvičenia dohodnuté ešte v roku 2013 pred anexiou Krymského polostrova.

takéto cvičenie pod názvom „KOBALT-2016“ prebehlo 24–26. mája 2016 v ARM na základni výcvikového centra Bagramian. (odkb-csto.org 2016)¹⁶

MIEROTVORNÉ SILY ODKB

S cieľom budovania plnohodnotnej regionálnej organizácie, ktorá by mala byť garantom bezpečnosti v euroázijskom priestore bolo 18. júna 2004 prijaté rozhodnutie o koncepcii formovania a fungovania mechanizmu mierotvornej činnosti ODKB. Samotné kreovanie mierotvorných síl reagovalo až na vzniknuté krízové udalosti v Stredoázijskom regióne¹⁷.

6. októbra 2007 bola prijatá dohoda o mierotvornej činnosti ODKB. V súlade s touto dohodou boli vytvorené Mierotvorné sily ODKB o sile okolo 3 600 osôb. Mierotvorné sily ODKB zahrňujú kontingenty členských štátov ODKB zložené z motostreleckých, výsadkovo-útočných, streleckých útvarov ozbrojených síl a útvarov ministerstiev vnútra predurčených na nasadenie v mierotvorných operáciách¹⁸. (odkb-csto.org 2016)

Mierotvorné sily ODKB¹⁹ vykonávajú každoročne vojenské cvičenia pod názvom „NEROZBITNÉ BRATSTVO“ (НЕПРУШИМОЕ БРАТ-

¹⁶ http://www.odkb-csto.org/news/detail.php?ELEMENT_ID=6421&SECTION_ID=91

¹⁷ KGZ (marec 2015, pád režimu prezidenta Askara Akajeva a následné rabovanie, pogromy a rozmach organizovaného zločinu) a UZB (máj 2015, pokus o údajnú „farebnú revolúciu“ tzv. skupinou „Akromiya“ – odštiepená skupina od radikálnej islamskej medzinárodnej organizácie Hizb ut-Tahrir – v meste Andijan).

¹⁸ RUS vyčleňuje vojenské kontingenty do zostavy mierotvorných síl ODKB pre účasť v operáciách na podporu mieru podľa rozhodnutia Rady kolektívnej bezpečnosti ODKB. Plnohodnotne vycvičenou brigádou v OS RUS je 15. samostatná motostrelecká brigáda (ROŠČINSKIJ, 35 km juhovýchodne od mesta SAMARA).

¹⁹ **Hlavné deklarované úlohy:** Pozorovanie dodržiavania podmienok prímeria a dohody o prerušení palby; podpora vytvorenia bezpečného prostredia v krízových oblastiach cestou zabezpečenia viditeľnej prítomnosti Kolektívnych mierotvorných síl; Vyznačenie zón zodpovednosti, rozdelenie konfliktných strán, vytvorenie demilitarizovaných zón, humanitárnych koridorov, podpora dekoncentrácie síl strán, zamedzenie ich presunov a zrážok v týchto zónach; Vytvorenie podmienok na rozhovory a ďalšie opatrenia na mierové uregulovanie konfliktu, obnovenie zákonnosti a právneho poriadku, normálneho fungovania štátnych a verejných úradov a organizácií; Zisťovanie faktov narušenia dohody o prerušení palby a ich preskúmanie; Kontrola územia a obyvateľstva v zóne zodpovednosti, pôsobenie proti hromadným nepokojom, podpora zabezpečenia práv človeka, kontrola likvidácie opevnených stavieb, zátaras a mínových polí; Odmínovanie územia a objektov; Ochrana a obrana životne dôležitých objektov; Zabezpečenie spojenia medzi konfliktnými stranami a bez-

CTBO) s cieľom získania a udržania spôsobilostí vedenia mierotvorných operácií pod mandátom OSN. Ostatné cvičenie „NEROZBITNÉ BRATSTVO-2016“ bolo vykonané 23. – 27. augusta 2016 v BLR vo vojenskom výcvikovom priestore Obuz-Lesnovskij (juhovýchode od Baranoviči) s námetom „príprava a vedenie operácie na udržanie mieru mierotvornými silami ODKB v súlade s mandátom OSN v krajine, ktorá nie je členom ODKB“. (odkb-csto.org 2016)

Vedúci predstavitelia RUS ako aj generálny tajomník ODKB Nikolaj BORDJUŽA veľakrát vyjadrili pripravenosť nasadenia mierotvorných síl ODKB na Ukrajine (UKR) v prípade, že by bol prijatý mandát OSN a konsenzus medzinárodného spoločenstva na zaistenie prímeria na Donbase. Vykonanie takéhoto cvičenia len 120 km od štátnej hranice s UKR môže byť interpretované ako demonštrácia spôsobilosti vedenia a odhodlania viesť mierotvornú operáciu.

KOLEKTÍVNE LETECKÉ SILY ODKB

Kolektívne letecké sily ODKB sú najmladším príspevkom v rámci systému kolektívnej bezpečnosti ODKB. Ich vytvorenie bolo odsúhlasené na zasadnutí Stálej rady ODKB dňa 30. 4. 2014. Následne na zasadnutí Rady kolektívnej bezpečnosti ODKB dňa 15. 9. 2015 v Dušanbe bol podpísaný Protokol o zložení a rozmiestnení Kolektívnych leteckých síl ODKB. Nie je však verejne prístupný a tak presné zloženie síl nie je známe. Tie sú pravdepodobne v procese budovania, pričom vzhľadom na spôsobilosti krajín ODKB budú pravdepodobne primárnu úlohu plniť letecké jednotky RUS.

Rámčovo by mali byť Kolektívne letecké sily zložené z leteckých útvarov vojenského dopravného letectva a špeciálneho letectva OS a leteckých jednotiek polície, vnútorných vojsk, orgánov pôsobiacich v oblasti predchá-

pečnosti oficiálnych stretnutí medzi nimi na všetkých úrovniach; Kontrola prepravy, zamedzenie protiprávneho dovozu a vývozu bojovej techniky, zbraní, munície a výbušných materiálov; Zabezpečenie bezpečného tranzitu všetkých druhov transportu a fungovania komunikácií; Podpora nadväzovania normálnych kontaktov medzi obyvateľstvom konfliktných strán; Zabezpečenie bezpečných podmienok na návrat utečencov; Poskytnutie, v rozmedzí svojich možností, medicínskej pomoci civilnému obyvateľstvu v zóne konfliktu, vrátane ekologických katastrof alebo živelných pohrôm; Zabezpečenie bezprekážkových dodávok humanitárnej pomoci; Ďalšie úlohy kladené na Kolektívne mierotvorné sily rozhodnutím Rady kolektívnej bezpečnosti ODKB alebo príslušným mandátom v záujme uregulovania konfliktu. (odkb-csto.org 2016)

dzania a likvidácie následkov mimoriadnych situácií, orgánov bezpečnosti a špeciálnych služieb členských štátov ODKB. Hlavnými deklarovanými úlohami sú transport síl a prostriedkov systému kolektívnej bezpečnosti ODKB do priestorov ich sústredenia, pátraco-záchrané operácie, evakuácia ranených a nemocných a ďalšie úlohy stanovené rozhodnutím Rady kolektívnej bezpečnosti ODKB. (odkb-csto.org 2016)

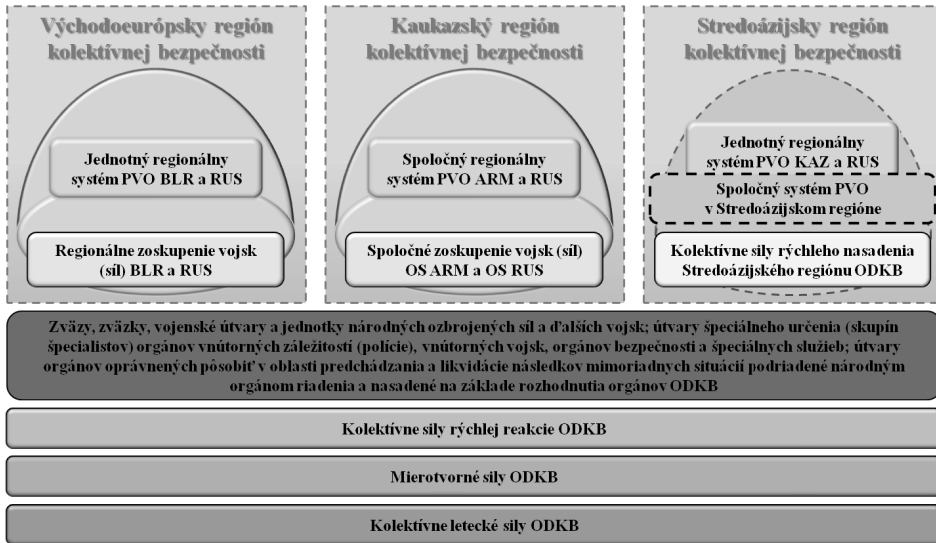
BILATERÁLNA SPOLUPRÁCA A KOOPERATÍVNA BEZPEČNOSŤ

RUS dáva veľký dôraz na rozvíjanie bilaterálnych vojensko-bezpečnostných väzieb s takými kľúčovými spojencami akými sú BLR, ARM, či KAZ. Zároveň považuje za zbytočné nútiť ich budovať akúkoľvek spoluprácu medzi nimi. Z tohto pohľadu je možné povedať, že ODKB je zastrešujúca štruktúra, ktorá zachováva dekórum systému kolektívnej bezpečnosti. (Baev 2014, 42)

ODKB nie je proti rozvoju bilaterálnych vzťahov medzi jej jednotlivými členmi a v rámci budovania bezpečnosti a jej vojenského komponentu počíta s regionálnymi zoskupeniami síl a prostriedkov kolektívnej bezpečnosti. ODKB zahrňuje tri samostatné regionálne bezpečnostné komplexy – východoeurópsky, Kaukazský a Stredoázijský, pritom každý z nich čelí rôznym bezpečnostným hrozbám. Miera rizika týchto hrozieb je rozdielna v každom z týchto bezpečnostných komplexov.

Aj napriek dominantnému postaveniu RUS v post sovietskom priestore je budovanie bilaterálnych regionálnych bezpečnostných systémov pre RUS výhodnejšie. Môže si tak bez nutnosti hľadania konsenzu nutného v rámci ODKB presadiť svoje národné záujmy. Tieto regionálne bezpečnostné systémy tak dovoľujú kontrolovať a riadiť spoločné zoskupenia vojsk a jednotné regionálne systémy protivzdušnej obrany (PVO) na všetkých strategických smeroch z Národného centra riadenia obrany RUS²⁰. Prioritným je tak rozvoj v rámci dvojstranných formátov a ďalšia integrácia na regionálnom princípe. V prípade regionálnych systémov PVO ide o vytvorenie týchto systémov vo Východoeurópskom, Kaukazskom a Stredoázijskom regióne kolektívnej bezpečnosti.

²⁰ Medzi základné úlohy Národného centra riadenia obrany RUS patrí podporovanie systému centralizovaného bojového riadenia OS RUS v pripravenosti k bojovému použitiu a kontrola stavu OS, zoskupení vojsk (sí) na strategických smeroch a tiež vykonávanie základných úloh bojovej služby. (NCRO RUS, mil.ru 2015)

Obrázok 3 Zloženie síl a prostriedkov systému kolektívnej bezpečnosti ODKB (od-
kb-csto.org 2016) ²¹

Regionálne systémy PVO vychádzajú z konceptu Jednotného systému PVO Spoločenstva nezávislých štátov, ktorého sú súčasne tieto regionálne systémy integrálnou súčasťou. Zároveň však pôsobia v rámci kolektívnej bezpečnosti ODKB. Tým sa vlastne prekrývajú, čo má za následok, že jeden systém pôsobí pre zabezpečenie obrany v rámci dvoch medzinárodných systémov.

Región zodpovednosti a vzdušné priestranstvo v rámci ODKB je definovaný ako územie Východoeurópskeho, Kaukazského a Stredoázijského regiónu kolektívnej bezpečnosti. Koordinácia spoločnej činnosti vojsk (síl) a prostriedkov regionálnych systémov PVO sa v čase mieru realizuje z veliteľského stanovišťa veliteľa Vzdušno-kozmickej síl OS RUS. V čase ohrozenia a vojny vojská (sily) a prostriedky regionálnych systémov PVO plnia bojové úlohy a používajú sa v súlade s jednotným operačným plánom v zostave regionálnych zoskupení vojsk²².

²¹ http://www.odkb-csto.org/js_csto/voennaya-sostavlyauschaya-odkb/forces.php

²² (Dohoda o vytvorení jednotného regionálneho systému PVO medzi RUS a KAZ 2013) a (Dohoda o vytvorení jednotného regionálneho systému PVO medzi RUS a BLR 2009)

VÝCHODOEURÓPSKY REGIÓN KOLEKTÍVNEJ BEZPEČNOSTI

BIELORUSKÁ REPUBLIKA

Východoeurópske zoskupenie vojsk reprezentované RUS a BLR čelí z pohľadu RUS najväčším vojenským hrozbám. BLR v tesnom spojení s RUS zohráva kľúčovú úlohu pri zaisťovaní bezpečnosti vo východoeurópskom regióne kolektívnej bezpečnosti. BLR bezprostredne hraničí s členskými štátmi NATO (Poľská republika, Litovská republika a Lotyšská republika), čo v kontexte zhoršených vzťahov medzi NATO a RUS znepokojuje aj BLR.

RUS považuje ozbrojené napadnutie na štát – člena Zväzového štátu alebo akékoľvek činnosti s použitím vojenskej sily proti nemu ako akt agresie proti Zväzovému štátu a realizuje odvety opatrenia. (VDRUS 2014)

BLR-RUS zoskupenie vojsk je možné hodnotiť ako najbojaschopnejšie zo všetkých regionálnych zoskupení vojsk ODKB. Na zvýšení zladenosti a bojovej spôsobilosti viesť rozsiahle bojové operácie jednotiek OS RUS a BLR sú každé dva roky vykonávané operačno-strategické vojenské cvičenia „Štít zväzu“ a každé štyri roky strategické cvičenia jednotiek Západného vojenského okruhu OS RUS „Západ“.²³ Z dôvodu neoficiálnych námetov oboch predmetných strategických cvičení – rozsiahly vojenský konflikt z „predpokladaným protivníkom“ (v kontexte strategického smeru ide o členské štáty NATO) – narušuje charakter a rozsah týchto cvičení bezpečnostný systém založený na budovaní dôvery a bezpečnosti v súlade s princípmi Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe.

V súlade s vyhlásením (8. 9. 2015) náčelníka Hlavného štábu – prvého zástupcu veliteľa Vzdušno-kozmičských síl OS RUS generálporučíka Pavla Kuračenka Jednotný regionálny systém PVO BLR a RUS začne plniť bojovú pohotovosť na konci roku 2016. (imperianews.ru 2015)

UKRAJINA

UKR nebola nikdy členským štátom ODKB. Avšak jej zaradenie do tohto článku treba vnímať z pohľadu zaistenia bezpečnosti RUS. Napriek skutočnosti, že UKR neratifikovala pristúpenie k Spoločenstvu nezávislých štátov, do odtrhnutia Krymského polostrova od UKR v roku 2014 bola súčasťou jeho jednotného systému PVO a zúčastňovala sa aj spoločných

²³ Ostatné cvičenia boli vykonané v rokoch 2013 (Západ-2013) a 2015 (Štít zväzu).

vojenských cvičení, či už medzinárodných v rámci krajín Spoločenstva nezávislých štátov alebo bilaterálnych s RUS.

RUS z pohľadu obrany štátu vždy rátala z tzv. operačnou hĺbkou, čo jej „neutrálna“ UKR čiastočne zabezpečovala. Cez UKR vedie tiež vojenský strategický smer európskeho významu. Snahou UKR o euroatlantickú integráciu tak RUS stráca túto operačnú hĺbkou. To vedie z pohľadu RUS k ohrozeniu jej národnej bezpečnosti.

Na posilnenie západného strategického smeru RUS tak plánuje v blízkosti štátnej hranice s UKR vytvoriť tri nové divízie²⁴, ktoré budú pravdepodobne doplnené o ďalšie dve motostrelecké brigády, ktoré RUS presunula z jej centrálnej časti²⁵.

Určujúcim faktorom vo vzťahoch s NATO zostáva neprijateľnosť pre RUS narastanie vojenskej aktivity aliancie a približovanie jej vojenskej infraštruktúry k ruským hraniciam, vytvorenie systému protiraketovej obrany, pokusov o získanie globálnych funkcií, ktoré porušujú normy medzinárodného práva. (SNBRUS 2015)

Ruská federácia zastáva záporné stanovisko k rozširovaniu NATO a k približovaniu vojenskej infraštruktúry NATO k ruským hraniciam vcelku ako k činnostiam porušujúcim princíp rovnakej bezpečnosti a vedúci k vytváraniu nových deliacich línií v Európe. (KZPRUS 2013)

KAUKAZSKÝ REGIÓN KOLEKTÍVNEJ BEZPEČNOSTI

ARMÉNSKA REPUBLIKA

Kaukazské zoskupenie vojsk je možné charakterizovať ako produkt RUS-ARM bilaterálnej spolupráce s cieľom zamedzenia obnovenia zmrazeného konfliktu ARM s AZE o Náhorný Karabach. ARM zohráva kľúčovú úlohu v kaukazskom regióne kolektívnej bezpečnosti, keďže je jediným členským štátom ODKB na Južnom Kaukaze. Teritoriálne je však izolované od RUS.

ARM prezentuje alianciu s RUS ako pevného garanta bezpečnosti v regióne. KAZ má však dôležité energetické záujmy ako s AZE, tak aj s GEO a presadzuje líniu striktnej neutrality v ARM-AZE konflikte. RUS rovnako

²⁴ (rianovosti 2016)

²⁵ (Interfax.ru 2016)

rozvíja priateľské vzťahy na najvyššej úrovni aj s AZE a s istotou nechce byť zatiahnuté do tlejúceho konfliktu na Arménskej strane. Navyše, v čase keď RUS chcelo jednoznačné vyjadrenie podpory od ODKB počas RUS-GEO vojny, organizácia vydala iba opatrné slová nesúhlasu s konaním GEO v auguste 2008 a pevne odmietla uznať nezávislosť alebo de facto odtrhnutie Abcházka a Južného Osetsku. (Baev 2014, 43)

RUS vojensky a finančne podporuje ARM a súčasne predáva produkty svojho priemyselného komplexu AZE. Zároveň okrem ARM, žiaden štát ODKB neuznal nezávislosť tzv. Náhornej karabašskej republiky. Preto je menej pravdepodobné, že by v prípade eskalácie konfliktu medzi ARM a AZE na území Náhorného karabachu, teda mimo medzinárodne uznaných hraníc ARM, bol aktivovaný článok 4 DKB.

ARM okrem spoločného zoskupenia vojsk rozvíja spoluprácu s RUS aj vo vytvorení Spoločného regionálneho systému PVO v kaukazskom regióne kolektívnej bezpečnosti. Dohodu o vytvorení tohto systému podpísali 23. decembra 2015 ministri obrán RUS Sergej Šojgu a ARM Serjan Oganjan. Podpísanie dohody nariadil prezident RUS PUTIN ešte v novembri, krátko po zostrelení bojového lietadla typu Su-24 nad Sýrskou arabskou republikou tureckou stranu. Tento bezpečnostný incident pravdepodobne urýchlil prijatie dohody.

SEPARATISTICKÉ REPUBLIKY GRUZÍNSKA – ABCHÁZSKO A JUŽNÉ OSETSKO

Vojenská spolupráca RUS so separatistickými republikami GEO – Abcházskom a Južným Osetskom a zaistenie bezpečnosti na nimi okupovaných územiach je vykonávané v súlade s bilaterálnymi dohodami medzi RUS a týmito republikami o rozmiestnení vojsk OS RUS na týchto územiach²⁶.

Žiaden členský štát ODKB okrem RUS neuznal nezávislosť týchto separatistických republík a teda de facto štáty ODKB (mimo RUS) nemajú povinnosť zasiahnuť na ich územiach v prípade znovu obnovenia tzv. zmrazeného konfliktu. RUS má však zakotvenú vojenskú spoluprácu a zabezpečenie spoločnej obrany a bezpečnosti s týmito samozvanými republikami vo svojich doktrinálnych dokumentoch. (VDRUS 2014)

Zároveň zachovanie status quo – nemožnosť zaistenia teritoriálnej integrity GEO – vytvára podmienky, ktoré sťažujú proces jeho euroatlantickej integrácie.

²⁶ 7. vojenská základňa (GUDAUTA) v Abcházku a 4. vojenská základňa (CCHINVALI) v Južnom Osetsku.

STREDOÁZIJSKY REGIÓN KOLEKTÍVNEJ BEZPEČNOSTI

ARM a BLR predstavujú špecifické prípady vo svojich regiónoch, avšak Stredná Ázia je priestorom, kde sa ODKB snaží poskytovať bezpečnosť a konať ako sprostredkovateľ ruského úsilia pri riadení konfliktu.

Šírenie radikálneho islamu do RUS a Strednej Ázie môže zvýšiť medzi etnické trenia, ktoré môžu vyústiť do politickej a sociálnej nestability a ohroziť tak vitálne záujmy členských štátov ODKB v regióne. (Mowchan 2009)

Jednou z hlavných hrozieb nie len pre členské štáty ODKB, ale aj pre Európu patrí okrem šírenia radikálneho islamu aj pašovanie a šírenie narkotík z Afganskej islamskej republiky (AFG). Prúd narkotík z AFG do Európy tečie cez dva základné smery: AFG – Stredná Ázia – RUS – Európa a AFG – Iránska islamská republika – Turecká republika – Európa. (Nazia 2011)

KOLEKTÍVNE SILY RÝCHLEHO NASADENIA STREDOÁZIJSKÉHO REGIÓNU ODKB

Zoskupenie vojsk v stredoázijskom regióne²⁷ kolektívnej bezpečnosti je reprezentované Kolektívnymi silami rýchleho nasadenia (KSRN) Stredoázijského regiónu kolektívnej bezpečnosti.

KSRN plnia úlohy súvisiace s lokalizáciou a zastavením možných pohraničných konfliktov na vonkajších hraniciach regiónu a vykonanie spoločných protiteroristických operácií v zóne zodpovednosti. KSRN riadi spoločné veliteľstvo dislokované v BIŠKEKU (KGZ). Boli vytvorené 25. mája 2001 na základe rozhodnutia prezidentov 4 členských štátov OBKB – RUS, KAZ, KGZ a TJK. RUS prispieva do zostavy síl leteckou základňou v KANTE (KGZ) a 201. vojenskou základňou v Dušanbe (TJK). Ďalej KSRN tvoria vyčlenené prápory OS KAZ, KGZ a TJK. Celková početnosť personálu je okolo 5 000.

KAZAŠSKÁ REPUBLIKA

KAZ je významným bilaterálnym partnerom RUS, či už vo vojenskej alebo ekonomickej oblasti. Avšak experiment s projekciou sily RUS na získanie politických cieľov²⁸ vníma veľmi citlivo. Diskusia o ochrane „ruských krajanov“ v zahraničí je pre KAZ neakceptovateľná.

Na území KAZ je dislokovaných niekoľko vojenských útvarov RUS. Nejde však o bojové jednotky a každý štát tak prispieva do KSRN samo-

²⁷ Región v tomto kontexte pozostáva z územia KAZ, KGZ, TJK a subjektov RUS priliehajúcich k hranici KAZ.

²⁸ Odtrhnutie Krymského polostrova a vznik ozbrojeného konfliktu na UKR.

statne. V rámci rozvoja bilaterálnej vojenskej spolupráce a posilnenia bezpečnosti bola 30. januára 2013 v Astane podpísaná Dohoda o vytvorení jednotného regionálneho systému PVO RUS a KAZ. Dohoda už prešla ratifikačným procesom v oboch krajinách a v súčasnosti sa riešia technické otázky. Systém by perspektívne mal byť transformovaný do spoločného regionálneho systému PVO po vybudovaní adekvátnych síl PVO na územiach TJK a KGZ a ich následného začlenenia do tohto systému.

KIRGIZSKÁ REPUBLIKA A TADŽICKÁ REPUBLIKA

KGZ sa v rokoch 1999 a 2000 stalo objektom útoku zo strany teroristických skupín a preto maximálne potrebovala pomoc vyplývajúcu z DKB, ktorá by jej zaistovala bezpečnosť. Po vpáde militantov na územie KGZ v lete a na jeseň 1999 a 2000 poskytli v súlade s DKB RUS, KAZ, TJK a ARM krajine pomoc. KGZ sa v maximálnej miere angažovala v budovaní KSRN, pričom v Biškeku je dislokované veliteľstvo operačnej skupiny štábu KSRN. Veľmi dôležitým rozhodnutím bolo vytvorenie leteckého komponentu KSRN. Od 28. apríla 2003 je v meste Kant (KGZ) dislokovaná 999. letecká základňa Vzdušno-kozmonautických síl OS RUS. (Kovalov 2006)

TJK predstavuje z pohľadu svojej geografickej polohy najviac ohrozenú krajinu. Zaujímá strategicky dôležité postavenie na južnej hranici zóny zodpovednosti ODKB a čelí hlavne hrozbám šírenia radikálneho islamu, terorizmu a nezákonnému obchodovaniu s drogami a psychotropnými látkami. Zároveň na bezpečnosť štátu vplýva aj možnosť opätovného vzniku vnútroštátneho konfliktu medzi etnickými skupinami.

KGZ aj TJK sú krajinami, ktoré sú najviac ekonomicky závislé od pomoci z RUS.

UZBECKÁ REPUBLIKA

Od podpisu DKB bola UZB „neochotná strana“ k tejto dohode. V roku 1999 nepredĺžila dohodu a na dlho zostala mimo jediného post sovietskeho usporiadania kolektívnej bezpečnosti.

Po tom ako bola UZB vystavená údajnej „farebnej revolúcii“ v máji 2005 tzv. skupinou „Akromiya“ – odštiepená skupina od radikálnej islamskej medzinárodnej organizácie Hizb ut-Tahrir – v jej provinčnom meste Andijan, sa UZB rozhodla v roku 2006 obnoviť svoje členstvo v ODKB. Z Obavy o prežitie režimu sa Taškent obrátil k RUS dúfajúc o nezáväzný bezpečnostný dáždnik (ochranu). RUS podporuje autoritatívne režimy

vo svojom susedstve z obavy možných scenárov farebnej revolúcie v samom RUS. Avšak, napriek znovuoobnoveniu členstva UZB v ODKB, UZB neratifikoval, žiaden dohovor prijatý v rámci organizácie, neparticipoval na žiadnom spoločnom vojenskom cvičení a zdržal sa aktívneho zapájania v iných nevojenských sférach spolupráce. V júni 2012 nakoniec Taškent oficiálne vyhlásil pozastavenie svojho členstva v ODKB a v decembri 2012 UZB na základe rozhodnutia Rady kolektívnej bezpečnosti ODKB ukončila svoje členstvo. UZB prijala novú koncepciu zahraničnej politiky v septembri 2012. Tá stanovuje „štyri nie“. Nie pre rozmiestnenie zahraničných základní v UZB, nie členstvu v akomkoľvek vojenskom bloku, nie účasti v medzinárodných mierotvorných operáciách a nie sprostredkovaniu akejkoľvek externej moci pri riešení regionálnych konfliktov v Strednej Ázii. (Tolipov 2013)

ZÁVER

V súlade so Stratégiou národnej bezpečnosti²⁹ RUS vystupuje za kvalitatívny rozvoj ODKB, jej premenu na univerzálnu medzinárodnú organizáciu schopnú čeliť regionálnym výzvam a hrozbám vojensko-politického a vojensko-strategického charakteru (vrátane medzinárodného terorizmu a extrémizmu, nezákonnému obratu narkotík a psychotropných látok, nelegálnej migrácie) a tiež hrozbám v informačnej sfére. (SNBRUS 2015)

RUS bude podporovať rozvoj ODKB ako kľúčového inštrumentu udržania stability a zaručenia bezpečnosti v zóne zodpovednosti organizácie, robiac akcent na posilnenie mechanizmov operatívneho reagovania, jej mierotvorného potenciálu a tiež na zlepšenie zahraničnopolitickej koordinácie členských štátov ODKB. (KZPRUS 2013)

Je možné hodnotiť, že RUS sa snaží využívať nástroje kolektívnej bezpečnosti na realizovanie svojich strategických cieľov, vrátane zvýšenej kontroly nad post sovietskym priestorom. ODKB pre RUS predstavuje predovšetkým nástroj na riešenie úloh národnej bezpečnosti na svojich hraniciach. Militarizácia ODKB však môže byť tiež mechanizmom, ktorým by mohlo RUS pretvárať geostrategické prostredie v Eurázii v súlade so svojou zahraničnou politikou.

RUS sa tiež snaží o rozšírenie spolupráce medzi členskými štátmi ODKB v rámci ekonomickej integrácie, a to začlenením do Eurázijskej ekonomic-

²⁹ Stratégia národnej bezpečnosti RUS bola prijatá Výnosom prezidenta RUS č. 683 dňa 31. Decembra 2016.

kej únie. Súčasné zloženie ekonomickej inštitúcie je takmer symetrické s ODKB, kde jedine TJK nie je členom únie.

ODKB je organizáciou, ktorou primárna úloha je garancia bezpečnosti v postsovietskom priestore, nemá globálne ambície ani spôsobilosti pôsobiť mimo euroázijského regiónu. Na každom z jednotlivých strategických smerov čelí rôznym bezpečnostným hrozbám, pričom miera rizika týchto hrozieb je rozdielna na každom z nich. Zároveň ide o priestor, ktorý má veľa vnútorných problémov spôsobených zmrazenými konfliktami (ARM-AZE, RUS-GEO a pravdepodobne aj RUS-UKR), ktoré môžu opätovne eskalovať; medzi etnickými treniami hlavne v priestore Strednej Ázie (UZB-KGZ-TJK) ako aj spormi o kontrolu ložísk nerastných surovín (región Kaspického mora), produktovodov uhľovodíkov (RUS-TKM) a vodných zdrojov (UZB-KGZ-TJK).

V tejto konštelácii je veľmi ťažké nájsť konsenzus na reagovanie na všetky hrozby a výzvy a budovanie bilaterálnych regionálnych bezpečnostných systémov pre RUS je oveľa výhodnejšie. Môže si tak bez nutnosti hľadania konsenzu nutného v rámci ODKB presadiť svoje národné záujmy.

Terorizmus je však spoločnou hrozbou pre všetky krajiny, nie len pre členské štáty ODKB. Zhoršovanie bezpečnostnej situácie v regióne Strednej Ázie spojených so zvýšenou činnosťou Islamského štátu, Hnutia Taliban, al-Káidy a ďalších teroristických organizácií na území AFG vedie k prudkému nárastu napätia na južných hraniciach organizácie. Reagovanie na túto hrozbu je tak hlavnou hybnou silou, ktorá spája všetky členské štáty ODKB a bola aj hlavnou témou posledného zasadnutia Rady kolektívnej bezpečnosti ODKB (21. 12. 2015) v Moskve. Súčasne je to aj jedna z mála tém, na ktorých sa zhodnú predstavitelia členských štátov ODKB s krajinami Západu.

LITERATÚRA

1. Baev Pavel, *The CSTO: Military Dimension of the Russian Reintegration Effort*, In *Putin's Grand Strategy: The Eurasian Union and Its Discontents*, autor: S. Frederick Starr a Svante E. Cornell, 40-48. Singapore: Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program, 2014.
2. *Dohoda o kolektívnej bezpečnosti*, odkb-csto.org, Договор о коллективной безопасности. 15. máj 1992.
3. http://odkb-csto.org/documents/detail.php?ELEMENT_ID=126 (cit. 20. september 2016).

4. *Dohoda o vytvorení jednotného regionálneho systému PVO medzi RUS a BLR.* 2009.
5. *Dohoda o vytvorení jednotného regionálneho systému PVO medzi RUS a KAZ.* 2013.
6. *imperiyane.ws.* 9. september 2015. <http://www.imperiyane.ws/details/e21f3d1b-2fb7-40b0-be60-94e8bf89f42a> (cit. 20. september 2016).
7. *Interfax.ru.* 28. jún 2016. <http://realty.interfax.ru/ru/news/articles/68771/> (cit. 20. september 2016).
8. *Koncepcia kolektívnej bezpečnosti, odkb-csto.org, Концепция коллективной безопасности государств-участников Договора о коллективной безопасности.* 10. február 1995. http://odkb-csto.org/documents/detail.php?ELEMENT_ID=130 (cit. 20. september 2016).
9. Koval'ov Viktor, *Organizácia dohody o kolektívnej bezpečnosti: k stabilizácii postsovietskeho priestoru, CENAA – Centre for European and North Atlantic Affairs.* 2006. <http://cenaa.org/analysis/organizacia-dohody-o-kolektivnej-bezpecnosti-k-stabilizacii-postsovietskeho-priestoru/> (cit. 20. september 2016).
10. KZPRUS, *Концепция внешней политики Российской Федерации.* 2013.
11. Lasicová J., Ušiak J., *Bezpečnosť ako kategória.* Bratislava: VEDA, 2012.
12. Mowchan J.A. Major, *The Militarization of the Collective Security Treaty Organization. Center for Strategic Leadership U.S. Army War College.* Júl 2009. http://www.csl.army.mil/usacsl/publications/IP_6_09_Militarization_of_the_CSTO.pdf (cit. 20. september 2016).
13. Nazia Hussain, *Possibilities for Illicit Trafficking in the Wake of Troop Withdrawal from Afghanistan: A Regional Problem, Terrorism, Transnational Crime and Corruption Center.* 13. december 2011. <http://traccc.gmu.edu/2011/12/13/possibilities-for-illicit-trafficking-in-the-wake-of-troop-withdrawal-from-afghanistan-a-regional-problem/> (cit. 20. september 2016).
14. *NCRO RUS, mil.ru.* 2015.
15. http://structure.mil.ru/structure/ministry_of_defence/details.htm?id=11206@egOrganization, Национальный центр управления обороной Российской Федерации (cit. 20. september 2016).
16. *odkb-csto.org.* 2016. <http://odkb-csto.org> (cit. 20. september 2016).

17. rianovosti. Шойгу: на западном направлении в 2016 году сформируют 3 новые дивизии. *ria.ru*. 12. január 2016. http://ria.ru/defense_safety/20160112/1358413988.html (cit. 20. september 2016).
18. SNBRUS, Стратегия национальной безопасности Российской Федерации. 2015.
19. Tolipov F., *The Central Asia-Caucasus Analyst, Uzbekistan Without The CSTO*. 2. február 2013. <http://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/12652-uzbekistan-without-the-csto.html> (cit. 20. september 2016).
20. „Ústava ODKB.“ *odkb-csto.org, Устав Организации Договора о коллективной безопасности*. 7. október 2012. http://odkb-csto.org/documents/detail.php?ELEMENT_ID=124 (cit. 20. september 2016).
21. VDRUS. „Военная доктрина Российской Федерации.“ 2014.
22. Сухарев А. Я., *Большой юридический словарь*. Москва: Инфра-М, 2005.